

GOLOMBOK-RUST CİNSEL DOYUM ÖLÇEĞİ

Ölçeğin Özellikleri

Ölçtüğü nitelik: Heteroseksüel kadın ve erkeklerde cinsel ilişkinin niteliğini belirlemek ve cinsel işlev bozukluklarını değerlendirmek.

Ölçek türü: Kişinin değerlendirdiği ölçek

Uygulanacak grup: Heteroseksüel cinsel yaşamı olan kadın ve erkekler

Kapsamı: Kadın ve erkekler için ayrı olarak hazırlanmış iki form bulunmaktadır. Her formda 28 madde yer almakta ve beşli Likert tipi ölçüm sağlamaktadır. Değerlendirme ölçeği “hiçbir zaman”, “nadiren”, “bazen”, “çoğunlukla”, “her zaman” seçeneklerinden oluşmaktadır.

Materyal: Ölçek, maddelerinin değerlendirmesine yönelik olarak kendi içinde görüşme yönergesi barındırmaktadır. Kişi tarafından verilen form üzerinde işaretlenerek doldurulur.

Uygulama İçin Pratik Bilgiler

Uygulama: Kadın ve erkek soru ve cevap formları kişilere verilerek doldurmaları istenir. Cinsel terapi için başvurmuş çiftlerde eşler formları aynı zamanda ama ayrı ayrı odalarda doldurulmalıdır.

Yönerge: Ölçeğin yönergesi form üzerinde yer almaktadır. Gerekli durumlarda uygulama öncesinde kişilere açıklama yapılabilir.

Puanlama: Her madde 0-4 arasında giderek artan puan alır. Bazı maddeler ters yönde puanlanmaktadır. Ters yönde puanlanan maddeler (4'ten 0'a doğru) kadın formunda 2,4,5,8,9,10,11,15,16,17,19,21,22,25,26,27 ve 28. maddelerdir. Erkek formunda ise 1,2,3,4,8,9,12,13,15,16,19,20,21 ve 25. maddeler ters yönde puanlanmaktadır. Ölçeğin değerlendirilmesinde, hem toplam, hem de alt boyutlardan elde edilen puanlar kullanılabilir.

Kadın formunda 3. ve 15. maddeler sıklık; 2. ve 16. maddeler iletişim; 5.,10., 18. ve 22. maddeler doyum; 7.,13.,20. ve 23. maddeler kaçınma; 9.,12.,19. ve 25. maddeler dokunma; 6.,11.,17. ve 24. maddeler vajinismus ve 8.,14.,21. ve 28. maddeler ise anorgazmi altboyutlarını oluşturmaktadır. Erkek formunda 3.,10.,16. ve 23. maddeler empotans; 4.,13.,24. ve 27. maddeler erken boşalma; 6.,12.,20. ve 25. maddeler dokunma; 7.,14.,22. ve 28. maddeler kaçınma; 5.,11.,15. ve 21. maddeler doyum; 1. ve 17. maddeler sıklık ve 2. ve 9. maddeler ise iletişim altboyutlarını oluşturmaktadır. Toplam puan, hem kadın, hem de erkek formlarında 28 maddenin toplamından elde edilmektedir.

Yüksek puanlar cinsel işlevlerdeki ve ilişkinin niteliğindeki bozulmaya işaret etmektedir. Elde edilen ham puanlar daha sonra 1 ile 9 arasında değişen standart puanlara dönüştürülebilmekte, kadın ve erkekler için ayrı ayrı ya da çiftler için ortak bir profil çizilebilmektedir.

Yorumlama: Kadın ve erkek formlarında, beşi ortak olmak üzere yedi alt boyut yer almaktadır. Her iki formda ortak olan alt boyutlar kaçınma, doyum, iletişim, dokunma ve ilişki sıklığı alt boyutlarıdır. Bu alt boyutlara ek olarak kadın formunda vaginismus ve orgazm bozukluğu, erkek formunda ise erken boşalma ve empotans alt boyutları bulunmaktadır. İlişki sıklığı ve iletişim alt boyutları ikiye, diğer alt boyutlar dörder madde ile sorgulanmaktadır. Ayrıca her iki formda da bu alt boyutlar dışında kalan, ancak cinsel ilişkinin niteliği ile ilgili dört madde yer almaktadır. Ham puanların standart puanlara dönüştürülmesi sonrasında 5 ve üstü puan alınan altboyutlarda “sorun” yaşandığına işaret etmektedir.

Uygulayıcının niteliği: Ölçeğin değerlendiriliş biçimi ve cinsel işlev bozuklukları hakkında yeterli bilgiye sahip olması gereklidir.

Ölçek Bilgileri

Özgün adı: Golombok-Rust Sexual Satisfaction Inventory (GRISS)

Geliştirenler: Rust J ve Golombok S

Özgün makale: Rust J, Golombok S (1986) The GRISS: a psychometric instrument for the assessment of sexual dysfunction. Arch Sex Behav. 15(2):157-165.

Türkçe formunun adı: Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği (GRCDÖ)

Uyarlayanlar: Tuğrul (Daş) C, Öztan N, Kabakçı E

Türkçe formunun güvenilirliği: Güvenirlik çalışmalarında tek tek maddelere göre yapılan analizlerde, madde toplam korelasyon katsayıları sorunlu ve sorunsuz erkeklerde -0.04 ile 0.76 arasında, sorunlu ve sorunsuz kadınlarda 0.18 ile 0.74 arasında değişim göstermiştir. Toplam puan açısından erkeklerde Cronbach alfa katsayısı 0.92, kadınlarda 0.91 olarak saptanmıştır. Kadınlar ve erkekler için her alt boyuttan elde edilen Cronbach alfa değerleri Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Kadın ve erkekler için altboyutlardan elde edilen Cronbach alfa değerleri.

Kadınlar		Erkekler	
Sıklık	.51	Sıklık	.63
İletişim	.74	İletişim	.74
Doyum	.53	Doyum	.73
Kaçınma	.82	Kaçınma	.72
Dokunma	.74	Dokunma	.68
Vaginismus	.88	Empotans	.84
Orgazm Bozukluğu	.70	Erken Boşalma	.91

Ölçeğin iki yarım güvenirlik katsayısı erkeklerde 0.90 ($p < .001$) ve kadınlarda 0.91 ($p < .001$) olarak anlamlı bulunmuştur. Ayrıca erken boşalma ve vaginismus tanısı almış gruplarda da sırasıyla 0.59 ve 0.77 iki yarım güvenirlik katsayısı elde edilmiştir.

Türkçe formunun geçerliliği: Geçerlilik çalışmaları için sorunlu ve sorunsuz grupların toplam puan ve alt boyutlardan aldıkları puanlar t-test ile karşılaştırılmıştır. Kadın formunda iletişim alt boyutu dışında kalan diğer tüm alt boyutlardan alınan puanların ve toplam puanın sorunlu ve sorunsuz grupta anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür ("toplam puan"da $t = -14.52$, s.d.=123.33, $p < .001$; "sıklık"da $t = -6.92$, s.d.=120.12, $p < .001$; "iletişim"de $t = 3.35$, s.d.=117.36, anlamlı değil; "doyum"da $t = -8.72$, s.d.=123.97, $p < .001$; "kaçınma"da $t = -5.42$, s.d.=113.60, $p < .001$; "dokunma"da $t = -5.19$, s.d.=118.59, $p < .001$; "vaginismus"da $t = -14.73$, s.d.=110.62, $p < .001$ ve "orgazm bozukluğu"nda $t = -11.64$, s.d.=104.68, $p < .001$). Erkek formunda sorunlu ve sorunsuz grubun hem toplam, hem de alt boyutlardan aldıkları puanlar anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ("toplam puan"da $t = -13.93$, s.d.=108.80, $p < .001$; "sıklık"ta $t = -6.79$, s.d.=114.99, $p < .001$; "iletişim"de $t = -3.37$, s.d.=114.98, $p < .001$; "doyum"da $t = -11.19$, s.d.=113.63, $p < .001$; "kaçınma"da $t = -7.90$, s.d.=92.42, $p < .001$; "dokunma"da $t = -3.77$, s.d.=101.18, $p < .001$; "empotans"da $t = -10.42$, s.d.=91.13, $p < .001$; "erken boşalma"da $t = -10.26$, s.d.=97.08, $p < .001$). Sorunlu ve sorunsuz grupların her bir maddeden aldıkları puanlar t-test ile karşılaştırılmış ve erkek formunda 26, kadın formunda ise 25 maddede anlamlı bir fark bulunmuştur.

Erkeklerde sorunlu ve sorunsuz gruplar için yapılan diskriminant analizi sonucunda, maddelerin gruplar doğru ayırt etme oranı % 98, alt boyutların grupları doğru ayırt etme oranı ise % 94 olarak belirlenmiştir. Erken boşalma grubu ile sorunsuz grubun diskriminant analizi sonuçları, hem toplam puanın, hem de alt boyut puanlarının grupları doğru ayırt etme oranının % 100 olduğunu göstermiştir. Kadınlarda sorunlu ve sorunsuz gruplar için yapılan diskriminant analizi sonucunda maddelerin % 98, alt boyutların ise % 95 doğruluk oranıyla grupları ayırt ettiği belirlen-

miştir. Vaginismus grubu ile sorunsuz grubun diskriminant analizi sonuçları ise madde puanlarının % 100, alt boyut puanlarının ise % 99 doğruluk oranıyla grupları ayırt edilebildiğini ortaya koymuştur.

Ayrıca ölçeğin faktör yapısının incelenebilmesi amacıyla kadın ve erkek formları için Temel Bi-leşenler Analizi Varimax Rotasyonu ile birlikte uygulanmıştır. Yedi faktörle yapılan faktör analizi sonuçlarına göre erkeklerde özdeğeri 1'in üstünde olan faktörlerle varyansın % 67.9'unun, kadınlarda ise % 69.2'sinin açıklanabildiği saptanmıştır.

Türkçe formunun makalesi: Tuğrul C, ztan N ve Kabakçı E (1993) Golombok-Rust Cinsel Doyum leėinin standardizasyon alışması (GRISS). Türk Psikiyatri Dergisi, 4(2), 83-88.